

Nacsinák Gergely András

ÓRIÁSKERÉK

2025-11-13 | NOVELLA

Van az ősz: amikor a város a rőt és arany valamennyi árnyalatában egyszerre pompázik, még azok az utcák is, ahol a házak közt csak egy-két fa áll, mert a hajnali szél szertehordja a leveleket mindenütt; amikor mustszagúak a kertek, és az esték lakályosak. Aztán a tavasz: ilyenkor mintha csipkefüggönyön átszűrve szítálna a háztetőkre a magasból a fény, az ablaktáblák tárva-nyitva szikráznak, fényszőnyeget dobnak az utcakőre, és a part menti füzes reggeltől estig énekel. Nyaranta méhkassá válik a világ, lassan döngicsélnek a napok, a naptár kaptára

színültig telik forró és fényes édességgel minden délután, és a város jóízűen álmodik. És persze van még a tél is, amikor pincékben szunnyad az almaszagú élet, a napok boltozata súlyos, és szűk lépcsők vezetnek az emberben lefelé.

mindenki tudja jól

Van valahol a városban egy kert. Senki sem tudja pontosan, hol. Persze a városban sok kert van, különösen a széle felé, és hozzá jó néhány udvar, többé-kevésbé gondozott növényzettel, sőt, van tágas közpark is, szökőkúttal és kacsausztatóval, és a tó mellett nyári színpaddal. De egyik sem az a kert, ezt mindenki tudja jól.

Az a kert ugyanis az övé.

Egyetlen kert, az évszakok keringőjének közepén.

*

Ő bizonyára a kertben lakik. Így tehát ház is kell, hogy tartozzék a kerthez, még ha amolyan kisebbfajta ház is, amit nyugodtan nevezhetünk kulipintyónak. A városban legalábbis így gondolják. És talán magas falak mögött rejtőzik az a kert, máskülönben gyerekjáték volna rábukkanni, érvelnek egyesek. A magam részéről viszont úgy vélem, csak mi nem ismerjük a kertet; akkor se ismernénk fel, ha mindennap elmennénk mellette, ha a fák ágai a léckerítésen átnyúlva úgyszólván ránk tukmálnák gyümölcsüket. Mint ahogy nem kizárt, hogy el is megyünk mellette. Épp ezért rejtőzik tökéletesen az a kert.

*

Az egész úgy kezdődött, hogy a bárzongoristát ismét kipenderítették jól éppenséggel nem fizető, biztosnak sem biztos, de legalább állásnak nevezhető állásából. Messze nem ez volt az első eset, ellenben az utolsó volt, mert több hely már nem akadt a városban, ahol igényt tarthattak volna bárzongorista működésére. Jobban mondva ennek a bárzongoristának a működésére. Utolsó mentsvárként a Vakvágány kínálkozott, félúton a vasútállomás felé, itt már csak egy rozzant pianínót tudott

előkeríteni a csapos valami ponyva alól, sejtetőleg azt is száanalomból. A bárzongoristát ugyanis alapjában véve mindenki kedvelte, hiszen rendes fickó volt, megbízható munkaerő. Jó zenész, ami azt illeti, gyönyörűen játszott, még a Vakvágány lestrapált, nyikorgásra hajlamos pianínóján is. Nem beszélve a Hotel éttermének sarkában feketéllő nagyzongoráról. Pályafutását ugyanis ott kezdte: evőeszközök diszkrét csilingelése mellett, zsakettban játszott, míg az előkelő szállóvendégek vacsorájukat fogyasztották. Onnan küzdötte le magát lépcsőről lépésre a Vakvágányig, amin túl már tényleg csak az állomás büféje volt, meg a töltés, meg a folyó. De egyik helyen sem volt hangszer.

A bárzongoristától senki sem vált meg szívesen, ellenben szabadkozva és pironkodva. Érveiket az érintett teljes mértékben akceptálta. Enni, inni, beszélgetni, sőt, udvarolni és mélni is nehéz volt zongorajátéka mellett – ezt be kellett látnia. Inkább lehetetlen, mint nehéz. Elviselhetetlenül gyönyörűen játszott ugyanis – nem is szépet, hanem igazat, minden egyes hang ítélet volt és megbocsátás. Azokon az estéken, amikor játszott, idővel mindig kiürült az étterem vagy a bár, a vendégek csöndesen és mintegy szabadkozva elszállingóztak – egyszóval kiürült a helyiség, leszámítva egy-két önsorsrontó, javíthatatlan melankolikust.

Mégis hívták őt egy darabig játszani, hol ide, hol amoda, óvatosságból mindig máshová, hogy legalább ne ugyanarról az egy helyről riassa el a fizetővendégeket. De ez sem mehetett így a végtelenségig. Zenegépeket állítottak be inkább, amelyek pontosan és lélekmentesen játszottak, és nem fenyegettek azzal, hogy ha megszólalnak, a hallgatók előtt egyszerre megnyílnak életük betemetett szakadékai. Egy-egy kérgesebb szívű tulajdonos pedig bekapcsolta a rádiót, szabad utat engedve a zene tarackjának.

*

A bárzongorista már két-három napja halott lehetett, amikor rátaláltak. Tél volt, csikorgó, hómentes január. A folyóparton ült, a vasútállomáson és a töltésen túl, arccal a másik part felé és szó szerint ajkára fagyott a mosoly.

Nem sok minden maradt utána, ami számba vehető volt, egy-két ruhát és könyvet leszámítva mindössze egy köteg kotta, bár az igaz, hogy jó nagy köteg. Az egészet úgy, ahogy volt, kicsapták a kuka tetejére, amikor a lakásban nagytakarítást eszközölt az új bérlő. Antikváriumba adni nemigen lett volna értelme, mert a mappa leginkább egy megcsócsált szendvicshez hasonlított.

Itt, a szemeteskuka tetején talált rá ő.

apró párafelhökként

Munkába mehetett éppen, vagy a piacra, korán volt mindenesetre, érintetlenül sorakoztak a szemetesek az utcán, mint valami díszsorfal.

Közöttük lépkedett ő, lehelete apró

párafelhökként libbent utána. Alighanem továbbment pár lépést, aztán visszafordult, és megszemlélte a kuka tetején árválkodó mappát. Lesöpörte róla a zúzmarát. Belelapozott a papiroskötegbe. Ha volt nála táská (rendszerint volt), belecsúsztatta. Ha nem, a hóna alá csapta, úgy vitte magával. Egy biztos: a szemeteskuka üresen maradt fedelén siklott végig a hideg januári nap.

*

Valójában egy kertre vágyott. Tudta ugyanis, hogy az évszakok mértéke a kert – nem a város, a mindennapok buktatói, a tennivalók. És szerette volna tudni az évszakok mértékét.

A kertet az utolsó házakon túlra, a szelíden emelkedő, folyótól távolabb eső fertályra képzelte, hogy átnézve a tetők összedobált kártyalapjai felett, reggelenként a víztükörről felferődő fényt láthassa a fák lombjain.

Csak hogy a kert sehogyan sem akart megtörténni az életében. Pedig megtörtént annyi minden más: túrhető férj, zökkenőmentes gyerekek, aránylag elviselhető rokonság, és minden, ami ezzel jár. Belőle – kis gyakorlással – túrhető feleség lett, egészen jó anya, és megbízható rokon. Ám az eseménytelenség, amelyet mások boldogságnak neveznek, alighanem joggal, nem feledtette a kerttelenséget. Pedig azon szerencsések közé tartozott, akiknek lakóhelyéhez valamelyes kert is tartozott. De nem az a kert.

Jobb híján kerteket olvasott. Szerette a *Márványszirteken* elejét, Hessétől a *Rosshaldét*. Sejtette, hogy Steinbeck fő műve nem igazán az, amit keres, de becsülettel végigolvasta. Csak az maradt rejtély előtte, hogy Ádámék miért éppen

keleti irányba úzetnek ki az Édenkertből. Akkor már miért nem nyugat, a vég felé. A nosztalgiát, ami különös módon olyasmihez fűzte, ami soha nem volt az övé, mindez nem csitította számottevően. Nem igazán tudta hova tenni a dolgot – mintha valaki olyan szigetre szeretne mindenáron hazatérni, ahol azelőtt sohasem járt. Úgy érezte, hogy az idő, és vele az ő életének titkát a tovagördülő évszakok őrzik, de ezeket csak kívülről szemléli, egyiket a másik után. Mintha egy folyó partján állna, amiben nem tud megmerítkezni. Vagy mintha egy szüntelen, lassún forgó óriáskerék tövében toporogna, és képtelen lenne felszállni rá.

*

A mappában talált kottákkal mindössze az volt a gond, hogy nem tudott zongorázni. Vagyis hát nem igazán. Kislánykorában egy-két évig vett ugyan leckéket, de mint első pillantásra megállapíthatta, ide az kevésnek bizonyult. Ránézésre nem bonyolult darabok, de volt bennük valami zavarba ejtő. A kottákat kézzel írták, szerző egyiken sem szerepelt. A hangjegyek gondosan formált alakja türelemre intette.

Ehhez képest az az apróság, hogy zongorája sem volt, potomságnak tűnt. Zongora jellegű hangszer szerezni végre is nem lehetetlen. Férje, aki eléggé szerette ahhoz, hogy ne álljon útjába olyasminek, amit nem ért, beleegyezett egy pianínóba, azzal a feltétellel, hogy a gyakorlást olyankorra időzíti, amikor üres a ház. Ez végül is méltányos alku volt.

*

Nem tudta pontosan, hogy a szemeteskuka melyik ház előtt állt, ezért nagy levegőt vett, és találmra bezörgetett az egyik ajtón. Második kísérletre sikerrel járt. A középkorú úr emlékezett valami mappára a takarításból, de nem emlékezett az előző bérlőre, minthogy nem volt szerencséje ismerni. De a szemben lakó hölgy évtizedek óta itt él, ő biztosan.

nyilván semmirekellő

Az otthonka és a cigarettafüst közötti részben gyanakvó szemek és ciklámenszínű, pengevékony ajkak foglaltak helyet. Igen, jó pár éve egy semmirekellő zongorista lakott átellenben. Miért kérdi? Nyilván semmirekellő volt, ha egyszer vendéglátóhelyről vendéglátóhelyre vándorolt, és úgy tudni, sehol sem maradt meg sokáig. Azt mondják, nem volt vele különösebb baj, csak hát a zenéje. Sehová sem illett ebben a városban.

Miért, milyen volt a zenéje?

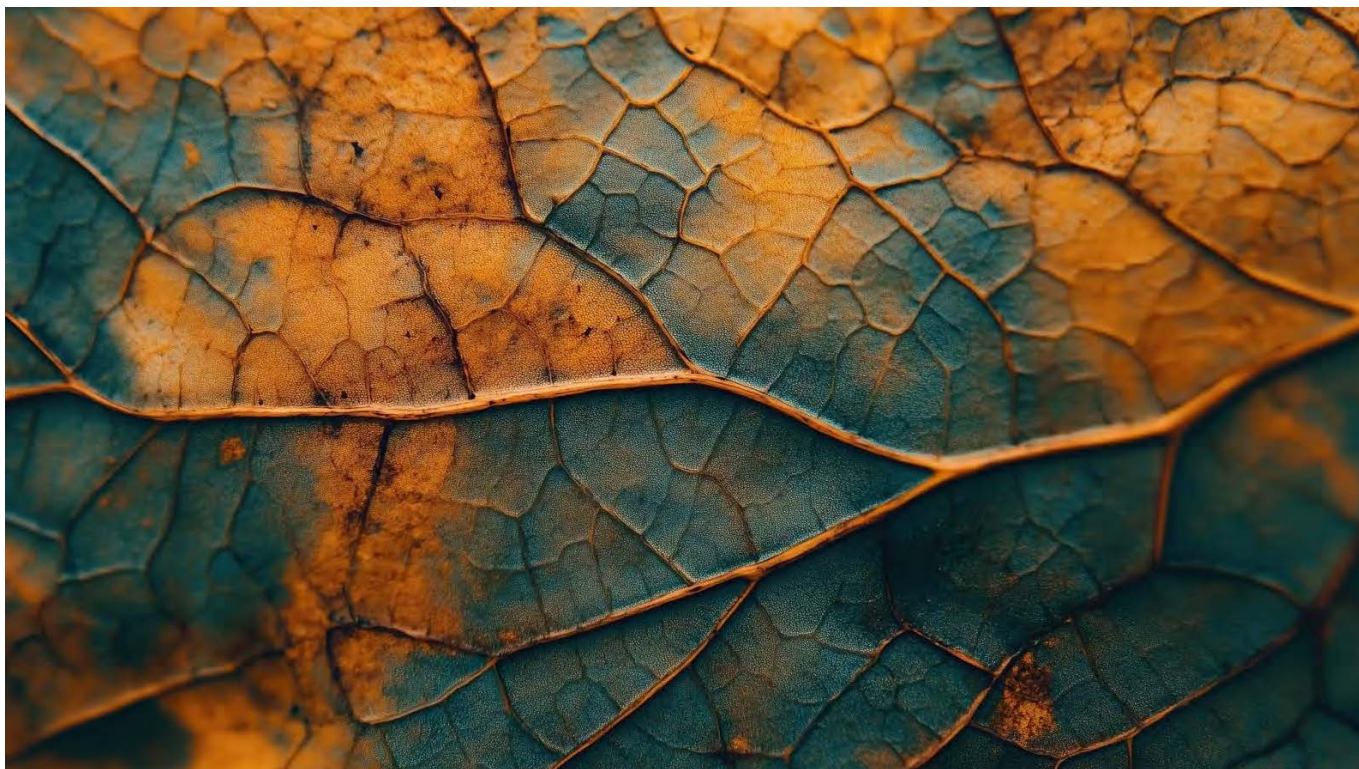
Erre a hölgy szó nélkül becsapta az ajtót.

*

A Vakvágányban sem emlékezett senki a zongoristára. Vagy igyekezett nem emlékezni, és ezt hihető átéléssel tették. Pedig a szemeteskukától idáig vezető út hosszú volt, cikkcakkos is, kényszeredett hallgatásokkal és foghegyről odavetett válaszokkal kísért – mintha valami kínos családi botrány szaftos részleteit akarta volna kitudni. A Vakvágány nevéhez híven nem vezette tovább. Hiába bökött végül a csapos, talán megszánva őt a két deci levendulaszörpért, fejével az állomás felé. Ahol is a falat támasztó három ínyenc léhűtő két perc alatt hajba kapott azon, melyikük látta a zongoristát utoljára, egy szál felöltőben, hányavetin a nyaka köré vetett sállal a töltés felé indulni. Állt egy darabig a váróteremben, míg ezek civakodtak, aztán sarkon fordult, és hazament.

*

Eljött az az idő is, hogy szinte bármikor gyakorolhatott. A gyerekek megnőttek, a férj pedig egy másik városban vállalt munkát – vonattal alig két óra, nem nagy ügy, de nem érdemes naponta ingázni. Aztán hetente sem volt már érdemes, ez is elfogadható. Az óriáskerék forog.

Hosszú út vezetett az első hangokig, Éveken át csak úgy mert gyakorolni, hogy ujjai érintették ugyan a billentyűket, de nem nyomták le. Gondolatban játszott. Vajon csakugyan azonos a fejében megszólaló zene azzal, ami a papíron áll?

Az egyik első, igazán tavaszinak mondható napon hagyta, hogy kezének súlya tegye a dolgát. Pedig nem is a kéz súlya volt az igazán, ami a billentyűre nehezedett. Fájdalmas tapasztalat volt, ami azt illeti – mintha valaki, aki hosszú idő, talán születése óta süketen élt, most egyszeriben hallani kezdene. És rázuhanna a hangok valósága.

*

Úgy látszik, gondolta, a hangokat nem lehet megúszni. A súlynak, származzon akárhonnán is, legyen a testé vagy a szívé, jelen kell lennie, gondolta. Közben játszott. Nem a fejében szóló zene volt ez, nem is az, amire a kotta utalt, hanem egy harmadik.

mintha évek óta élne benne

Cserébe viszont megtörtént a kert. Csak úgy, magától. A kert a zenében volt, vagy zene volt, nem igazán számított: olyan biztosan járt benne, mintha évek óta

élne benne (ez sem kizárt), és naponta figyelte volna a hajtásokat, látta volna a magoncokat fává cseperedni, mintha időtlen-idők óta gondozta volna a fák közt elszórt ágyásokat, ültetve, metszve, szüretelve.

És ott volt még egyszeriben minden évszak, hiánytalanul.

*

Ki érti ezt. Megmagyarázni bajos lenne, elbeszélni sem egyszerű. Olyan ez, mint az odavetett megjegyzés, hogy az ember, miután kénytelen volt elhagyni a Kertet, ahol született, kelet felé indult száműzetésbe. Miért épp kelet? Hacsak nem az újjászületés miatt. De alapos magyarázat nincsen, az Írás sem bajlódik a megfejtéssel, egyszerűen csak elbeszéli, ami tőle telik. Rögzíti a kimondhatót.

Ő sem értette pontosan, hogy is van ez. Illetve érteni értette, csak megmagyarázni volt képtelen. Ez a sehová-sem-illő zene végül élete hiányzó darabkájának bizonyult.

Mindenesetre most már tudta, hol keresse a zongoristát.

*

Van valahol a városban egy kert. Külsőre alighanem semmiben sem különbözik a többi kerttől. Azt sem tudni pontosan, hol van: bármelyik kert lehetne az. Éppúgy övezheti foghíjas léckerítés, mint embernél magasabb, kőből rakott fal. Talán ház is áll a közepén, talán nem. Veteményes szinte biztosan van benne, fügebokrok, jázmin és rózsák, és fogadni mernék, hogy legalább egy almafa. De bármelyik kert lehet az a kert – a többitől csak abban különbözik, hogy ez az egyetlen hely, ahol ők ketten végre együtt vannak.

kép | vecteezy.com